

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 ft., félévre 2 ft., negyedévre 1 ft.

Ugy a lap szellemi részét illető czikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

A gyermek kíváncsiságának nevelészet becséről.

Ha egy kis gyermeket lélektani figyelet alá vesszünk, egy különös és kiválóan csak a kisdedekeket jellemző jelenséget észlelünk nála. Tapasztaljuk ugyanis, hogy a gyermek mindent látni, hallani, tenni, szóval egy kíván cselekedni, mint ezt másoktól látja. S ha már e jelenségnek alapját keressük, úgy találjuk, hogy éppen a gyermek kíváncsiságában rejlik. Ezt tudva, nagyon üdvös dolognak vélem fejtegetni, hogy a szülők vagy nevelők gyermekeik e kíváncsiságát nem tudnák-e igen előnyösön nevelészet tekintetben érvényesíteni? Egyelőre is kimondom, hogy tudhatnák, sőt kell is tudniok, s így önkényt következik, hogy a gyermek kíváncsiságának nevelészet becsé van — és pedig nagy.

De ezt bizonyítgatni is kell.

A kíváncsiságról akarva tehát szólni, ezt legheylesebben úgy vélem tehetni, ha egy gyermeknek (1—12 éves) életjeleneteit szemügyre veszem.

Már az első években, tehát az 1—2 éves gyermeknél tapasztaljuk, hogy a kisdéd, ha közelében valamit, például macskát, meglát, ezt megfogni, ezzel játszani kíván. Ha érzékére nevezett állatnál nagyobb hatást gyakorló tárgyat mutatunk neki, például egy dobot s ezt verjük, már elhagyja az előbbit s az utóbbi felé terjeszti kis kezét mintegy megfogni s hasonlót cselekedni kívánva. S ha még több érzékének működését igénybe vevő tárgyat tüntetünk fel előtte: elhagyja eme második tárgyat is s az iránt kíváncsiskodik s azt szereti, mely nagyobb hatást gyakorolt reá.

De tovább kísérve a gyermeket, midőn már egy kissé szabadabb öntevékenységet kezd kifejteni (2—12 éves), azt tapasztaljuk, hogy a kíváncsiság még mindig nagy mértékben meg van. De már most nem olyan általános, mint előbb. Az 1—2 éves gyermekben ez csaknem mindenre kiterjedő. Ekkor mind a fiú mind a leánygyermek egyformán érdeklődnek tűz, víz, hó, eső, ló, szekér, buba, ruha stb iránt. De a 2—12 éveseknél már ezeket egészen nem kezdjük észlelni. Itt már a kíváncsiság veszt általánosságából s mindinkább ki kezd tűnni a fiú vagy női természet. A figyereket látva apját lovakat fogni be, hasonlót kíván tenni. Kis szekér

után sirdogál, spárgából hámot fűz s befogja a kutyát, macskát s társaival vígan lovasdit játszik; vagy ágból ekét csinálva barázdákat hasít a porban. A leányka pedig kis edényeket szerez, össze-vissza kátyval mindent; vagy pedig kis kendőjéből bubát csinálva ezzel oly édesen dédeleg, ezt oly melengetőleg ápolja, mint hajdan őt édes anyja. S így midőn szüleik valamely vásárról jönnek haza: mily kíváncsian vár a fiú egy kis kocsit, fejszét, kardot, puskát stb; a leányka pedig kis tányérokat, bubát, bölesőt stb.

Mindezek s hasonló jelenetek világosan vallanak a kíváncsiságra, mint forrásukra.

S már most az eddig mondottakból egy kis következtetést vonva, bátran állithatjuk: hogy nagy levén a gyermekben a kíváncsiság, ennek fokozata is van a szerint, mint ezt több érzékeit működésbe hozó külsőségek keltik fel — és hogy a kíváncsiság a nem különbség szerint a kor haladtával külön irányban kezd fejledezni.

Ezeket tudván a szülő vagy nevelő, önkényt merül föl előttök fent is említett azon kérdés: hogy ha a kíváncsiság ily nagy szerepet játszik a gyermek életében, nem lehetne-e annak egy kis nevelészet becsét kölcsönözni? De igen! Hogy? A felelet a következőkben:

Fennebb emlitem, hogy a gyermek kiváló figyelmet tanusít mindazok iránt, mik előtte feltáruznak, történnek, erős kíváncsiság ébredvén fel benne irántuk.

S ha már most megtekintjük, a gyermek előtt felmerülni szokott dolgokat, azt találjuk, hogy ezek közül sokan nevelészet tekintetben nem felelnek meg a gyermek kíváncsiságának, míg mások igen üdvös hatással vannak reá: jóllehet mindezen előnyök vagy hátrányokról a még fejletlen gyermek rendesen nem sokat tud, habár birtokosa is lett azoknak. Azonban elég ha tudja a szülő vagy nevelő, hogy mi árt vagy használ kisdédnek.

Ezekből kifolyóan a szülő, a nevelő, mindent feltehetően kisdéd kíváncsisága előtt, mi annak nevelésére nem ártalmas, de különösen azt, mi hasznos, sőt szükséges; ellenben mindent eltávolítani köteles, mi a nevelés hátrányára történnek.

Igy tehát — mellőzve az ártalmas hatású külszemléleteket — a szülő, a nevelő bátran megengedheti

kisdede kíváncsiságának, hogy gyönyörködjek egy szép kép látásában, kellemes ének, zene hallgatásában, virágok stb. szemlélésében. Mert ezek, amellet, hogy nemes élvezetet nyújtanak, egyszersmind ébreszteni és fejleszteni kezdik benne a szép iránti érzéket, valamint lelke azon tehetségeit is, melyek megfelelnek azon külérzéknek, melyek által a kíváncsiság működik. És az ily tárgyakot minél gyakrabban kell feltüntetni a kíváncsiság előtt, mert minél gyakoribb a külhatás a kíváncsiság kielégítése folytán a szív- és lélekre annál inkább vonzódnak ezek, hogy ama tárgyak szemléléséből újabb és újabb gyönyörűséget élvezhessenek. Ez eljárás üdvös voltát a gyermek nem tudja ugyan felfogni, de érzi. Mi pedig tudjuk, hogy ezzel a gyermeki kebel nemesítetve, azon jó szokás birtokába jut, hogy mindig a szebb és nemesebb érzeteket felgerjeszteni képes tárgyak felé vonzódnak, ezáltal el van zárva az út, hogy rozsravaló hajlamai felébredve, őt ellenkező irányba kezdjék ragadni a megmételyezett kíváncsiság által.

Igy állván a dolog, én szép képekkel, szobrokkal stb. feldisített valamely szobának, amellet, hogy azokban szentjeink vagy más nagyférfiaink iránti tiszteletnek adunk kifejezést, vagy pedig a művészetek iránti szeretetünket nyilvánítjuk; a fennevezett okból nevelészetileg is nagy fontosságot tulajdonítok; mert eme szobadiszekben a gyermeki kíváncsiság mindenfelől szép alakokat lát, melyek bevésődve szívébe vissza tartják „a kellemetlen vagy ártalmas érzeteket felgerjeszteni képes külszemléletektől. Ily nevelészeti fontosságot tulajdonítok én a díszesen felékesített templomok szépen berendezett iskoláknak is; mert ezek a kíváncsiságnak bő anyagot szolgáltatva mintegy varázserővel édesgetik a gyermeket falaik közé.

De fennebb említém, hogy a kíváncsiságnak még fokozata is van aszerint, mint azt a gyermek több érzékeit működésbe hozó külhatások keltik fel. Ha a gyermek, például, egy kis kutyát lát, itt kíváncsisága csak a látérzék által működik; de ha ugyenez időben meglát p. o. egy zongorát s hallja is ennek kellemes hangjait, most nagyobb benne a kíváncsiság; mert látérzék mellett még hallérzéké által is működik az. Ezekből következik, hogy a dolgoknak minél tarkább vegyületét tárjuk föl a gyermek kíváncsisága előtt, annál nagyobb ennek elfoglaltsága és következésképpen annál terjedtebbek a képzetek, vagy érzetek, miknek a kíváncsiság által birtokába jut a kisded.

Ezek folytán a gyermeki kíváncsiság azt parancsolja a szülőnek vagy nevelőnek, hogy a gyermeket ne tartsák folytonos elzárkózottságban; hanem gondos felügyelet alatt engedjék őt gyermek társai úgy, mint a felnőttek között minél gyakrabban megfordulni, a természet szépségeiben a szabadban gyönyörködni, templomban s más hasonló sokszerű látványt feltárá helyeken megjelenni, mert kíváncsisága csak így tudja bő anyagát feltalálni, s így képes a kisded lelki világa mindinkább felderülni.

De végül a kíváncsiság kor haladtával nemi különbség szerint is kezd mutatkozni. A figyerek 2—4 éves korában már férfias dolgok után kezd kapkodni, a

leány pedig a konyha és általában a nők szakmájába vágó tárgyak s cselekményeket kezdi kedvelni. Tehát bizonyos dolgok iránt nagyobb mértékben mutatkozó kíváncsi szeretet folytán, már életünk bölcsőjénél kitűnik a fi- és nőnem hivatása.

És e nemi különbség szerint nyilatkozó kíváncsiság is nagy nevelészeti becséssel bír; mert figyelmezteti a szülőt, a nevelőt, hogy kisdedeik kíváncsiságát oly mérvben és módon igyekezzenek kielégíteni, mint ez nemőknek leginkább megfelel. Azért kiket az Isten gyermekek gondviselésével bizott meg, mindig szem előtt kell tartaniok, hogy a fiuból férfit, jó családapát: a leány gyerekből pedig asszonyt, jó családnányát kell képezni, s ezért kisdedeik kíváncsiságának kielégítésénél is e magasztos célt tartandják irányadóul, arra törekedvén, hogy mi természetileg az emberi bekelbe van oltva, azt ne tépjék ki onnan hanem fejleszszék tökéletességre, nehogy ellenkezően működve a fiuból nőt, a leányból férfit akarjanak nevelni, mert ekkor teljesül mindkettőn e mondás: „se fiu, se leány.“

Ezek volnának, miket a gyermek kíváncsiságának nevelészeti becséről följegyezni kívántam. Vajha minden szülő igyekeznék kisdede kíváncsiságát az irt elvek alapján kielegíteni! Ekkor soraim jutalmául fennmaradna azon örvendeztető öntudat, hogy én is legalább porszemnyit közreműködni törekedtem arra, hogy majd a család és társadalomnak, hazánk és egyházunknak hű, jó és képzett fiai és leányai kerüljenek ki a szülői és nevelői karok alól.

K. Próbás.

Jegyzőkönyv.

Fölvétetett 1879-ben május 8-án az Alesik és Kászón esperesi kerület papságának Csik-Tusnádon a plébániátlakban megtartott tavaszi koronagyűlésén.

Jelen voltak: Buzás Mihály elnök-alesperes szentmártoni, Nagy Lajos cz. kanonok és főesperes szentgyörgyi, Szöke Endre nyug. esperes mindszei, György György kászónujfalvi, Butak Áron kászónjakabfalvi, Ferenczi Ignác nagykászoni, György Márton menasági, Tamás Márton szentléleki, Ferenczi Károly szentkirályi, Veress Sándor szentimrei, Balás Antal szentsimoni, Koncz István tusnádi plébánosok, ugy szintén Bálint Gerő kozmási, Imre Károly szentgyörgyi, Dávid Sándor szentsimoni, Lukács Károly tusnádi segédlelkész atyánkfiai.

Elnök atyánkfia szívélyes szavakban üdvözlí az egyen kívül mindnyájan megjelent paptársait. Szíve meleg szeretetével köszönti egyházunk fölszentelt új-áldozárait, Szent-Simon és Tusnád most kinevezett segédlelkészeit; a szentgyörgyit, kinek előde Király János lépett helyébe Bereczkbe. Az egyetlenny, ki gyűléssünkben meg nem jelenhetett, Erdélynek veterán Nestora, aranymisés papja Mártonfy János, czimzetes alesperes és kozmási plébános, kit betegsége tartott vissza az őt annyira tisztelő és szerető körtől. Végül a fiai hódolat, mély tisztelete és szíve egész melegével említé nevét annak, kit az isteni beláthatlan bölcseség válságos időben küldött főpásztorunkkal, kiben az ön-

feláldozással járó apostoli buzgalom, a tervszerű s így maradandósággal bíró kifogyhatlan jótékonyosság csodáit műveli szegény országrészünkben, ki a tegnap lépett mint püspökünk kormányzása 15-ik évébe, kinek áldott lelke kegyes igazgatásán a lankadó buzgalom föléd, s a mennyei vágytól feszült lelkek igazi czéljuk után kezdenek sovárogni.

A kivonatolt szép alkalmi észrevételt a lelkesült a lelkesült papság fennálva hallgatta s szíve mélyéből: „ad multos annos“ háromszoros éjjennel sietett fiui érzelmeit kegyes főpásztorunk iránt nyilvánítani.

Ezekután elnök atyánkfia a gyűlést megnyitottnak nyilvánította.

A jegyzőkönyv felolvasása és helybenhagyása után tanácskozás alá került:

1. A rokkant papok nyugdíjaztatását illetőleg a nméltóságú főpásztortól kitűzve:

a) Eszközölhetőnek és elrendelhetőnek véli-e azt, hogy a papi nyugdíjintézet gyarapítása ez idő szerint az önmegadóztatás alapján is megindíttassék?

A kerületi papság ö nméltósága kegyes kérdésére, mely tisztelete kifejezése mellett, nézetkülönbség nélkül megmarad az ősi koronagyűlés alkalmával átgondolt s meggyőződését hűen kifejezett okok alapján, annál is inkább, mert a lazult erkölestársadalmi aggasztó viszonyok oly irányban erőszakoltatnak, melyek a vallás, erkölcs és hazai törvények alapján nyugvó papi függetlenséget tulajdon megélhetési illetékének levonásával is akarja gyengíteni, hogy ez által üdvös működését békóba verhesse; igen, épen azon erkölcsi testületnek, melynek ezer éves multjából e czáfolhatlan igazság emelkedik ki: nincs a nemzetnek valódiabb, lelkiismeretesebben kezelt és rá jótévőbben ható illetve és birtoka az egyházi, a papi javaknál, minthogy ezekkel az isteni tisztelet fönntartatik, a nép az örökkévalóra, az égbelire irányoztatik, a szegények és betegek elláttatnak, s a nemzetnek számos fia és leánya annak javára neveltetik. Ha már a vallástalan szellem áramlata folytán e történik azokkal is, kik napontai szolgálattal egészen egyházuk s a nép jólfelfogott érdekének élnek, s mégis itt-ott épen neki kell a félrevezetett néptől, hovatovább mind jobban érezni keservesen, hogy a papi illetéket vagy hiányosan vagy értéktelenebb minőségben szolgáltatja ki, s így míg egyfelől épen az ő érdekében teendő hatásosabb működését gáncsolja, addig másfelől a zsibbasztó nélkülözések közé jutottat kellő tekintélyétől igyekszik megfosztani. Mi történik akkor az élet terhe alatt kifáradott s 3—400 frtból, mint pensióból megélni kényszerült pappal, ki vagy semmit, vagy igen keveset tehetett félre gyámoltalanabb éveire? A kerületi papság ismerve a szomorú viszonyokat önmegadóztatásával is kész részéről a quota arányában, a saját hibáján kívül ily helyzetbe jutott paptársai sorsán segíteni, s lehetőleg nyomott anyagi körülményei közepett is papi méltóságuk függetlenségét biztosítani, ha azt az agg papok alapja nem bírná.

b) Nem volna-e czélszerűbb a nap terhe alatt kifáradott, nyugalomba helyezett agg papoknak itt Károly-Fehérvártt jelölni ki

lakást, a nyugdíj-intézet tulajdonát képező házban?

A gyűlés szerény nézete e nagyérdékű kérdésre, többek hozzá szólása után, abban központosult: kiki maradjon ott, hol szíve és lelke nyugalalmát legjobban föltalálhatja.

2. Az iskolai takarékmagtároknak az 1876. febr. 3-án kelt 443. sz. alatt kibocsátott kegyes püspöki rendelet alapján a kerület minden plébániájában leendő felállítása.

A legörömebben sorakozik a kerületi papság püspök Ö nméltóságának e nagy honderejű rendelete kiviteléhez. Megragad minden alkalmat, a népet saját érdekében jól felfogott czélja elérésére buzdítani, keresztülvitelére segédkezett nyújtani. A kerületi papság idáig is buzgón apostolkodott e tekintetben. Van már takarékmagtára: Mindszentnek, Szent-Királynak, Szent-Mártonnak, Tusnádnak, Nagy-Kászonnak és Kászon-ujfalunak. Hogy a többi néhány községnek nincs, annak nem a lelkészek, hanem némely bevehető körülmények mellett, okai azok, kik, rossz irányu befolyásaikkal zsbabasztólag hatottak a nép kedélyére, vagy pedig egyesesen utját állották a lelkész e nemes működésének, mint történt az egyik paptársunkkal, kit, midőn e szent czélra vizkereszt alkalmával községében gyűjtögetett volna, a gabona adomány beszédésétől, „Koldulás“ címen, egyik szolgabíró hivatalosan eltiltott és csak akkor foganatosíthatta szép tervét, mikor az illető szolgabíró a miniszteriumtól ez irányban elég érthetően rendreutasított.

A takarékmagtár föllállításának legkönnyebb létesíthetési módozatát a Vizkeresztli házszentelés alkalmával véli a lelkészkezdő papság elérhetni. Ugyanis ekkor a nép, régi meggyőződés szerint, leghajlékonyabb az adakozásra. E tapasztalati észrevétel mellett szól legközelebb két tekintélyes megye: Szent-Márton és Szent-Király.

3. A tánczvigalmakból bejött és bejövendő pénzeknek a községi, illetőleg a közigazgatási hatóságok részéről az iskolai tanácshoz leendő azonnali átszolgáltatása.

Néhöl előfordult az az eset, hogy a tánczvigalmak és iskolai kimaradásokból befolyó pénzek, illetőleg pénzbírságok, nem szolgáltatnak be az iskolaszéki gondnoknak. A gyűlés azon határozatban állapodott meg, hogy a hol ily visszaélések fordulnak elő, az iskolaszéki elnök a visszaélésekkel szemben felfolyamodás utján is szerezzen nyomatékot és érvényt a vallás és közoktatásügyi m. k. miniszter 20311. 1876-ban kelt ugy az 1877-ban 30535. egyházmegyei hatóságokhoz küldött rendeleteinek.

4. A tanévi vizsgálatok napjainak megállapítása. A gyűlés elhatározta, hogy azok május hó 20-ka előtt ne tartassanak. Azután az iskolaszéki gyűlések végzése szerint az e hónapban megállapított napon.

5. A kerület számára beszerzett szentolajos edények díjának minden plébániától 77 krt számítva nyugta melletti beadása.

E gondos intézkedést köszönettel fogadta a gyűlés, s azonnal minden lelkész a 77 krt nyugta mellett a megyebírók által évi számadásaikba bevezetendők; lefizette.

6. Az ünnep és vasárnap megülését illetőleg további maguktartásának megbeszélése.

A gyűlés erre vonatkozólag abban állapodott meg, hogy miután a megyei közigazgatási bizottság e kérdéses ügy eldöntésében magát illetéktelennek nyilvánította, e tárgyban mielőbb kerestessék meg a tek. alispáni hivatal.*)

Kelt mint fennebb.

Balázs Antal,
Nyergesen inneni ker. jegyző.

TÁRCZA.

Festő angyalok.

Haldoklik a fán az örök szeretet;
Narfénye sötétül, a szikla reped;
Gyászéj könye hull az Olajfahegyen;
Jámbor Nikodém oda félve megyen!...
Ám mégis erőt ad a szent akarat,
Hogy festve legyen a dicső, nagy Alak...
Fölnéz a keresztre merőn, s haza tér,
Fáj jó szíve, háborog abban a vér!...
S míg eszközeit szedi busan elő,
Föltáru előtte a gyásztemető...
Már készül a sziklai sir, s ha jön est
Ott nyugszik a vérbekevert szüzi test!...
Elzárja örökre a sziklaüreg — — —
S nem nézheti senki tovább, soha meg!...
Most kell örökíteni, míg ott van a fán;
Nem lesz neki párja, ki élt igazán!...
S kezd fösteni búval a jámbor öreg,
Mig gunynyal üvöltöz a durva tömeg!
S már látni a szent fejet és tagokat, —
Látványa szelid sziveket hasogat!...
De oly nehezen alakul a kereszt...
„Nem, nem fogom én örökíteni ezt!...“
Mély gondolatokba merül Nikodém,
Sir: „ah! milyen ügyefogyott vagyok én!...
Nem mozdul a kéz s vele tart ecsetem;
De félre művem soha sem tehetem!...
Oh! mért alakult az a durva kereszt...
Azt festeni szint ecsetem sem ereszt...
Fél, reszket a kéz, ha reája teszem,
S így drága művem soha kész se léssen!...
S majd képe után, ha eseng a világ,
Mely kinjaiban néki élveket ad:
Nem lelheti meg a dicső alakot, —
És majd az előtt nem emel kalapot!...
Oh! fájdalom embere — szent feszület!...
Mily pusztá leend ez a föld kivüled!...“
Igy buslakodik Nikodém egyedül,
S angyalsereg im közelébe repül;

Egy vészi kezéből el az ecsetet;
Más rakja elébe a színezetet;
Ez föllegekért a magasba siet;
Az enyhíti szóval a gyöngye szívet...
Foly gyorsan a munka; csodálkozik ő,
S míg nézi, keresztye alakja kinő!...
Most hozza sötétzsinü föllegeit
A bánatos angyal, imé közelít;
Gyászt szőnek a föllegek árnyaibul
S az fátyolul a Feszületre borul.

V. Cs. J.

Kisebb közlemények.

— **A budapesti kir. tudomány-egyetemből.** A nmlts. vallás és közokt. miniszter ur f. é. június 28-án 17318. sz. a. kelt rendeletével módosított beiratasi szabályok értelmében, az egyetemi beiratasok az 187⁹/₈₀ tanév I. felében már a következő rend szerint fognak történni.

1. A rendes beiratasi idő a tudomány-egyetem mind a 4 karánál az I. félévben szept. 1-én kezdődik s bezárólag 12-ig tart.

2. Az utólagos beiratas szept. 12-től 15-ig kari illetőleg dekáni, szept. 15-től bezárólag 23-ig pedig tanácsi illetőleg rectori engedélylyel történhetik.

A kedvezményes beiratas engedélyezése iránti folyamodványok az illető karnál nyújtandók be, a mulasztás kellő igazolása mellett.

3. A fenti határidő elteltével netán előfordulható rendkívüli esetekben a beiratas utólagos engedélyezése a vallás és közokt. miniszteriumnak tartatott fenn.

4. Kivétel csak a tényleges katonai szolgálatban levőkre tétetik, kikre nézve kellő igazolás mellett az utólagos beiratas kedvezménye október 5 ig terjesztetik ki.

5. A quaesturában történt beiratas után tartozik a hallgató az illető tanárnál 3 nap alatt jelentkezni, akár a rendes, akár a kedvezményi időben történt is beiratas.

— **A Székely művelődési és közgazdasági egyletnek** 1879. évi szeptember hó 2-ik és 3-ik napjain Csik-Szeredában tartandó közgyűlése alkalmára megállapított a p i r e n d.

Első nap, szeptember hó 1-én. Délelőtt: Az érkező vendégek elfogadása a megye határán a rendező-bizottság, Csik-Szereda város végén a megye közönsége, és a tanácsház előtt Csik-Szereda város polgársága részéről, honnan azután a vendégek szállásaikra vezetettek. Délután: 3 órától kezdve a csikmegyei Székely művelődési és közgazdasági vidéki egylet, a városház nagytermében alakuló közgyűlést tartja meg. Este: Ismerkedési estély a felső-fölmives népiskola épületének várkastély felőli nagytermében.

Második nap, szeptember hó 2-án. Délelőtt: 9 órakor a városház nagytermében kezdetét veszi az egylet közgyűlése, a megállított tárgysorozat szerint. Délben: Közébed az iskola nagytermében. Délután: 3 órától kezdve a nagygyűlés folytatása. Este: Színelőadás a Sprencz-féle teremben.

*) Az ezen ügyet illetőleg tett lépések eredményét jövő számunkban közöljük.

Harmadik nap. szeptember hó 3-án. Dél előtt : 9 órákor az egyleti közgyűlés folytatása és bezárása. Délután : Kirándulások.

Megjegyzés. A közgyűlésre megjelenni kívánók felkértek, hogy elszállásolásuk eszközlése végett a közgyűlést megelőzőleg f. hó 28-ikáig forduljanak Csik-Szereda város polgármestere id. Eröss Elek urhoz. Csik-Szeredán, 1879. augusztus hó 12-én.

A rendező-bizottság.

— Pályázati jelentés. Azon három ösztöndíjas hely betöltésére, melyek ő cs. és apost. királyi felségének 1857. évi május hó 18-án kelt legfelső elhatározásával magyar- és erdélyországi ifjaknak a festészetben, szobrászatban és építészetben a bécsi képzőművészeti akademián leendő kiképzésére évi 420 frttal alapították, pályázat hirdettetik. Ezen három egymásután következő évig élvezhető ösztöndíjak elnyeréseért f. évi szeptember hó 15-ig a magyar országos képzőművészeti tanács (Budapesten, a m. nemzeti muzeumban) útján a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumhoz benyújtandó kérvényekben előtűntetendő : a) a folyamadó életkora; b) kifogástalan erkölcsi magaviselete; c) az algynasium vagy alreáltanoda sikeres bevégzése s ennek hiányában az azokban tanított ismereteknek elsajátítása; d) a kérvényező eddig elért művészi előhaladása, mire nézve egy vagy több kísérleti mű csatolandó. Az építészeti tanfolyamot látogatni szándékozó ezenfőül tartozik kimutatni, hogy : e) az elemi számtanból, f) a képleti mértanból, g) a természettanból, h) az erőtűntanból és i) az építészeti műtanból a kellő ismereteket és j) a szabad kézzel való rajzolásból a tökéletes gyakorlatosságot elsajátította. Kelt Budapesten, 1879. évi augusztus hó 2-án. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium.

— A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter következő rendeletet intézte valamennyi egyházmegyei hatósághoz, valamennyi tanfelügyelő és tankerületi főigazgatóságához : A házi ipart és ipari szaktanítást terjesztő I. egyesület Besztercebányán, közösen e város közönségével, egy harmonium-készítő tanműhelyt nyitott. Ezen tanműhely első darabjai a székesfehérvári országos kiállítás bíráló-bizottsága által nemcsak ezüst éremmel jutalmaztattak, hanem egyszersmind árban és jóságban tökéletes verseny-képeseknek nyilvánítottak, minek legfőnyesebb bizonyítéka az, hogy a harmoniumok el is keltek. E tanműhely most megnagyobbítatik és elfogad megrendeléseket a legkisebb négy registeres harmoniumtól a legnagyobb 12 registeresig, melyekben egy, két vagy három játék foglalatik. Elfogad a tanműhely kisebb templomok részére orgona-építést vagy átjavítást. Végre kereskedők részére tömeges megrendelésnél kézi-harmonikák készítésére megrendelést. A harmoniumok népiskolák számára, főleg ha egyszerre 6 darab rendeltek, öt registerrel, legszebb szerkezettel egyenként 75 frtért, 7 registerrel és két játékkal 180 frtért, templomok számára 12 registerrel és három játékkal 380 frt készítettnek, — jótállás mellett. Egyéb-iránt az árak változhatnak megrendelés és kölcsönös egyezkedés szerint. Minden megrendelés egyenesen

Besztercebányára : a város t. polgármesteri hivatalához, vagy tetszés szerint : a házi ipart és ipari szakoktatást terjesztő I-ső egyesülethez Pozsonyba : Dunautca 209. intézendők. Miről is van szerencsém czimedet szíves tudomás végett oly tiszteletteljes felkéréssel értesíteni, hogy szóban forgó egyesületet a kérdéses iparág meghonosítása iránti törekvésében a házi ipar fejlesztése céljából megfelelő támogatásban részesíteni méltóztassék.

— Manning bibornok s westminsteri érsek a kath. egyház jelen helyzetéről. Folyó évi augusztus hó 12-én szentelte föl a westminsteri érsek s bibornok a londoni Bonifacius-templomhoz tartozó új iskolát. Az egyházi ünnepély végeztével mintegy 100 személy gyűlt össze az ünnepélyes díszben ragyogó tanterembe estebédre, melyen Manning bibornok XIII. Leo pápára mondott felköszöntője alkalmából következőleg nyilatkozott :

„Emlékszem, hogy néhány év előtt következő szavakat olvastam és önök meg fogják bocsátani nekem, ha azt mondom, hogy oly férfutól származnak, a kinek soha sem volt hite vagy azt elveszté és rendszeres ellensége vala a katolikus egyháznak és az apostoli széknek. Ezen férfiú azok egyike vala, a kik „szabad gondolat“ vezérei a XIX. században és a ki egész erejével conspirált, hogy forradalmat támaszson a Szentszék ellen és a kath. egyházat békőba verje. E férfiú így nyilatkozott : „A háló most oly szorosan van huzva a kath. egyház körül, hogyha ezuttal megmenekszik, én hiveszek.“ Én nagy reményt táplálok e férfiú megtérítésére, mert bizonyára a háló szét van tépve és mi mentve vagyunk. Laqueus contritus est, et nos liberati sumus.

„Midőn IX. Pius, — folytatá a bibornok-érsek — aki oly tántoríthatatlan szilárdsággal 30 éven át a keresztényellenes forradalommal egész Európában s nemcsak Olaszországban egyedül szembezállt, midőn tehát IX. Pius örök nyugalomra vonult és az egész világ azon gondolaton mulatott, hogy utána nem lesz nagy pápa, aki oly tekintélyvel uralkodnék vagy hatalmát oly fensőbbiséggel érezhetővé tenné : és ime alig telt bele 24 óra és XIII. Leo elfoglalta Péter trónját s az egész elismerte a Szentszék kifogyhatlan erejét s csorbitatlan hatalmát. Az én véleményem szerint nem volt még idő, a midőn a katolika egyház nagyobb hatalommal bírt volna a lelkiismeretek fölött, mint jelenleg, és én azt hiszem, hogy a mostani főpásztor XIII. Leo, akit szerencsém van jól ismerni, oly pápa, aki szellemi képzettsége, bölcsesége és emberismereténél fogva minden tekintetben alkalmas azon nagy feladat teljesítésére, melyre őt az isteni Gondviselés kiszemelte.“

E szavakat lelkesült öltetés követte.

— A bécsi apostoli nuntius ő exciájától a Boldogságos Szűz szüleinek ünnepére vonatkozó, a szertartások szent congregatiója által kibocsátott következő decretumot vett a „Magy. Á.“ szerkesztősége : Decretum urbis et orbis Docet Ecclesiasticus eos laudandos, qui in generatione sua gloriosi fuerint; singulari igitur honoris ritu colendi Sancti Joachim et Anna, qui Immaculatam Virginem Deiparam quum genuerint, gloriosissimi equidem fuere: De fructu ventris vestri, ut ipsos

alloquitur Damascenus, cognoscimini; pie enim et sancte in humana natura agentes filiam Angelis superiorem, et nunc Angelorum Dominam edidistis (Or. I. de Virg. Mariae Nativ). Quum itaque filiorum gloria parentes coronet, nil mirum, si Ecclesia et a primaevis temporibus praecipuo cultu ac religione prosecuta sit Sanctum Patriarcham Joachim ejusque beatam conjugem Annam: hos siquidem Ecclesiae Patres insignibus exornarunt laudibus, ac penes Fideles eo crevit venerationis iis exhibitae, ut in ipsorum honorem templa exstructa fuerint et piae Sodalitates erectae. Immo et Christiani Principes non semel supplicibus votis institerunt apud Romanos Pontifices, ut solemniori cultu Sancti Deiparae Parentes honorarentur. Piissimis votis libenti animo Romani Pontifices annuerunt, validissimum rati eorumdem fore patrocinium apud Deum et potissimum per eorum filiam Caeli Reginam, cultum a Christianis tributum non modo sua auctoritate firmaverunt, verum etiam peculiaribus privilegiis condecorarunt.

Quoniam vero hisce luctuosissimis temporibus divina misericordia factum est, ut quo magis Christianus populus divino auxilio atque caelesti solamine indigeret, eo amplioribus clarificata sit honoribus Beatissima Virgo Maria atque ipsius cultus nova incrementa accepit: hinc novus splendor ac recens gloria, qua beatissima filia refulsit, et in felicissimos parentes redundare oportuit. Quare pluribus in Dioecesisibus, Sede Apostolica annuente, horum Sanctorum festa solemniori pompa ac ritu celebrata sunt, ad obtinendam praecipue familiarum concordiam et tranquillitatem; immo non defuere Sacrorum Antistites, qui ejusdem ritus elevationem per universum orbem ab eadem Apostolica Sede haud semel efflagitaverint.

Haec autem omnia animo recolens Sanctissimus Dominus noster LEO Papa XIII. quo suae praesertim devotionis erga Sanctum Joachim, cujus nomine ipse gloriatur, et quod Praeparatio Domini interpretatur, conspicuum exhibeat testimonium, confusus fore, ut illius aucto cultu, patrocinium quoque validius persentiat Ecclesia, motu proprio mandavit, ut per praesens Decretum Sacrorum Rituum Congregationis, Festum Sancti Joachim, Dominica infra Octavam Deiparae Assumptionis occurrens, nec non Festum Sanctae Annae, cum ipso in eodem honore sociatae, diei 26 Julii affixum, a ritu duplici majori ad ritum Duplicis secundae classis eleventur, ac sub tali ritu in Calendario universae Ecclesiae deinceps inscribantur. Die 1 Augusti 1879.

Loco † Sigilli D. CARD. BARTOLINIUS S. R. C. Praefectus. PLACIDUS RALLI S. R. C. Secretarius.

Irodalom.

Bartók. — Sullay.

I. R É S Ő.

(Folytatás.)

9. Az egyház elválasztása az államtól. Szabad egyház a szabad államban. Nem az egyháznak önkormányzati szabadságát, nem is az

egyház jogos és igazságos függetlenségét kell e két szabadelvű jelszó alatt értenünk, hanem először azt, hogy az állam nem veszi semmi tekintetbe törvényhozói s kormányzási dolgaiban a vallás elveit: Isten nélkül intézkedik. De ez egyértelmű az istennélküli laikus állam felállításával, a mi pedig merő képtelenség, mert egy lépést sem lehet tenni a politikában anélkül, hogy teológiára ne akadnánk. (Proudhon). Másodsor, hogy az állam alattvalói, legyenek azok egyszerű hívők vagy papok, csak polgároknak tekintti. De vajjon az állam tullepheti-e a természet által kijelölt határokat. Harmadszor azt jelenti, hogy az állam az egyházzal semmi különös viszonyba nem lép. Miből aztán következik, hogy az állam egész halmazát alkotja az oly törvényeknek, melyek a hit elveivel ellenkezvén, a lelkiismeretbe ütköznek. S így lesz azon rendszer, melynek jelszava a szabadság a lelkiismeret zsarnokává. Az egyháznak az államtól való ilyenmő elkülönítését tehát mi el nem fogadhatjuk. Az egyház egyesülést akar. Egyesülést az elkülönítésben. Egyesülősök a kölcsönös támogatásban, védelemben, összhangzó működésben és a közös természetű dolgok békés elintézésében nyilvánuljon; az elkülönzés pedig a hatalom, eszközök, tulajdonok különbségére s a működés önállóságára vonatkozzék. A mit Isten összekötött, azt az ember el ne válassza. — Megtörténhetik, hogy az egyház és állam közti egyesülés ellentétben áll az egyház vagy az állam lényeges jogaival, miből aztán viszály fejlődik ki. De hogy ily eset elő ne forduljon, nem szükséges szétépíteni az egyház és állam közti természetszerű különleket, hanem az egyesülést kell céljaiknak megfelelőleg, igazságosan és méltányosan szervezni. S ezt annál is inkább, mert mindkettőnek Isten a szerzője, s nem egymás megsemmisítésére egyesítő őket, hanem kölcsönös épülésre.

10. Állam mindenhatóság, kereszténység és vallás szabadság. Az egyház és állam közti viszály napjainkban egy felkapott politikai rendszer logikai következménye. „Az állam, mint minden jog eredete és forrása, korlátlan hatalmu.“ Ezen elv képezi napjainkban a gyupontot, melyből az egyházat, kereszténységet és vallásszabadságot lábbal tipró hitetlenség szétárad. E rendszer hatáskörébe vonja az egyház ügyeit. Áldozatul esik a család joga, az egyének élete, a családok, testületek, népek szabadsága. E mindenhatósággal szemben a vallás és lelkiismeret nem határoz, mert az csak egyéni ügy; az egyesek pedig nem vonhatják ki magukat az ész uralma alól, mely az állam által uralkodik. De a szabadelvűség e szörnyeszülöttjének ellenmond a kereszténység tanítása, mely minden jog forrását Istenbe helyezi, s azt mondja: van valami, mi az állam felett áll: Isten törvénye és a lelkiismeret. És e két elvben létezik a kikerülhetlen harc csirája egyház és állam között, melynek mindjárt kezdetben a vértanuk ezrei estek áldozatul. A kereszténység diadalmason állotta ki az első próbát a pogány állammindenhatósággal szemben. S vajjon győzni fog-e most az új pogány állammindenhatóság felett? Nincs okunk aggódní. Egy kétezer éves, viharok által megédezt fát, melynek terebélyes ágai az egész világ fe-

lett elterülnek, melynek gyökerei a földdel mintegy összenőttek, melyet Isten ültetett és gondoz, kívágni, elpusztítani, hogy nyoma se maradjon: nehéz és kétes sikerű vállalat. — De azon elv alapján, hogy inkább kell engedelmessé válni Istennek, mint az embereknek, bár ki is az állam minden jogos rendelkezése ellenében hivatkozhatik lelkiismeretére. Csak hogy megjegyzendő, hogy a kath. vallás nem az egyéni véleményeket, hanem a vallás parancsait kívánja az állam által respektáltatni. Ezen elv tehát egy hátszállyt sem von le az állam hatalmából, csak azt követeli, hogy az állam ne lépje át hatalmának körét. — Az államminőség elmélete továbbá nemcsak a kereszténységgel, hanem a vallásszabadsággal is összeférhetlen. Ugyanis a vallás szabadság követelménye, hogy a vallás tanítása, berendezése, egész szervezete, úgy a mint van, tiszteletben tartassék. De vajjon ily szabadságban részesíti-e a mindenható állam a kath. egyház tanítását és szervezetét? A kath. vallást még a tisztán kath. országok is kitörölték törvénykönyveikből, s versenyezve sietnek még a kath. elveket is kitépni azokból. Az államminőség pogány elve oka tehát napjainkban az egyház és állam közti viszálynak, mely sem a kereszténységgel, sem a vallásszabadság elvével össze nem fér. S béke csak akkor áll majd helyre, ha a kereszténység és keresztény szabadság eszméje, mint N. Constantin idejében, ismét diadalra jut.

II. Rész.

A mű második részében, mint már említettük, szerző vizsgálat alá veszi a vallás szabadság állását Európában, s 10. fejezetben fejti ki az egyház helyzetét Poroszországban, Svájcban, Olasz-, Francia-, Angolországban, Beigiumban, Spanyol és Oroszországban, Ausztriában és Magyarországon. Elénk színekkel rajzolja szerző azon üldözéseket, jogtalanságokat, melyeknek a kath. egyház ezen államokban, a vallás szabadság nevében, de annak legnagyobb gyalázatára, többé, kevésbé ki van téve. Hogy lássa a félrevezetett emberiség és tanulja meg a gyakorlatból, mit kelljen a modern szabelvűség nagyhangú, de annál üresebb szólamai alatt érteni. Vagyis hogy meggyőződjék, miszerint az ő hirhéd szabadsága nem egyéb mint a legkegyetlenebb rabbilincs. — Azon szomorú képet, melyet szerző művének ezen részében szemeink előtt feltár, fájdalom, eléggé igazolja a mindennapi tapasztalat. De ne csüggedjünk! Szerzőnk zárszavában megdönthetlen érvek alapján mutatja ki, hogy az egyház sorsa és jövője, minden üldözések daczára, az Ur amaz igéinek teljes és tökéletes beigazolása leend: „hogy a pokol kapui nem vesznek erőt rajta.“

„Az egyház él, Sion ragyog!

Örökre él, soh' sem alél,
A kétezedéves babér,
Örökre fénylik a kereszt,
Melyet Isten vére fereszt.
S mig csak egy hü szívet talál,
Mig csak meg nem hal a halál,
Mig idő lesz és századok,
Az egyház él, Sion ragyog!

Ime az elmondottakból is eléggé kiviláglik, mily életbevágó és nagy horderejű kérdéseket ölel föl szerző művében, s törekszik is egyszersmind azokat canonjogi úgy, mint történeti alapon megfeyteni. A mű irálya könnyen folyó, s alkalomadtán emelkedett. Belső szervezete, a fejezetek egymáshoz való viszonya s fokozatos fejlődése derék tájékozottságról, mély és alapos tanulmányról, valamint öntudatos, tiszta felfogásról s nem csekély alakító erőről tanuskodnak. Magyar egyházirodalmunk tehát csak nyert szerzőnek e jeles művében. Valódi lumen ez in loco caliginoso. Megérdemli meleg pártolásunk által tanusítandó hálnkat.

(Folyt. köv.)

A napi események köréből.

— **Államsorsjáték Szeged javára.** A „Szegedi Híradó“ írja: A május 11-ki közgyűlésből ő Felsőgéhez folyamodvány intéztetett az iránt, hogy az évenként rendezetni szokott állami sorsjáték jövő évi jövedelme Szeged városnak, mint erkölcsi testületnek, engedessék át. A folyamodvány a kir. biztossághoz küldetett le, s a kir. biztos a város közönségét arról értesíté, hogy a kormány az árviz pusztításainak enyhítésére egy rendkívüli államsorsjáték rendezését még április elején javaslatba hozta s ő Felsőge apr. 24 én kelt legfelsőbb határozatával meg is engedte, hogy a tiszavidéki árvizkárosultak javára f. é. szept. 30-án jótékony czélú rendkívüli államsorsjáték rendeztessék s hogy a sorsjátékból befolyó tiszta jövedelem $\frac{5}{6}$ része Szeged város, $\frac{1}{6}$ része a vidéki árvizkárosultak javára fordítsék. A sorsjáték rendezése iránt a kellő intézkedések már meg vannak téve. Azt a kérdést illetőleg, hogy a sorsjáték jövedelmének Szegedet illető része közvetlenül a vízkárosultak fölségelésére lesz-e fordítva, vagy pedig a rekonstrukció költségeire lesz-e fenntartva, megállapodás csak akkor fogg létrejönni, a midőn a rekonstrukció és a károsultak segélyezése tárgyában a végmegállapodások létrejönnek.

— **Egy jótékony káplán követésre méltó példája.** Lichtfusz Nándor pécszegyházmegyei áldozár, buzgó segédlelkész Szántón, Tolnamegyében, ki már több éven át buzgó előmozdítója a vallásos nevelés s tanügynek, és sokat áldozott szegény templomok díszítésére, már több templomot megajándékozván misemondó ruhákkal, jótékonyágának újból ismét egy szép bizonyítékát adá és két filialis templomnak két szép casulát (misemondó ruhát) hozzátartozókkal és 2 albat fehérneműekkel, továbbá 2 karinget sziveskedett csináltatni és ajándékozni. A fiatal, buzgó, nemeslelkű s jótékony káplán ur, mint a nevelés s tanügy előmozdítója, bőven megajándékozta évenként nemcsak a felekezeti, de községi iskolákban is a szorgalmas s szegény iskolás gyermekeket pénzzel, ruhával, könyvekkel, taneszközökkel és szent képekkel. Lichtfusz Nándor ur, miután Szegeden végezte a főgymnasiumot, annak emlékeztére küldött Szegedre szegény árva gymnasiumi tanulóknak 25 frtot ajándékban és iskolai könyveket, saját ruhatárából 6 inget, 6 mellényt, 2 pár csizmát, 6 nadrágot és 6 kabátot. A jó Isten áldja s jutalmazza meg a nemesszívű

káplán urat, aki nemcsak a szószékről mint jeles szónok hirdeti az Isten igéjét és buzdítja a híveket, — mert a szántói hívek is kétszeri gyűjtés alkalommal 80 frtot adakoztak a szegedi árvizkárosultaknak, mely összeg a belügyministeriumhoz lett küldve hanem saját példája s jótékonyága által gyakorolja az adakozást. A nemesszívű káplán ur ezental is évenként fogja segíteni, gyámolítani a szegény főgymnasiumi tanulókat. A jó Isten fizesse meg a jólelkű adakozónak, aki már mint fiatal káplán a jótéteményeket gyakorolja.

— **Értesítés az országos mintarajztanoda és rajztanár-képezdébe való fölvétel s egyéb idevágó tudni valókat illetőleg.**

Az országos mintarajztanoda és ezzel kapcsolatos rajztanárképezdének feladata a jelenkor igényeinek, s az ország szükségének megfelelő rajztanárok szakbeli kiképzése, valamint tehetséges ifjaknak, kik a képzőművészetek valamely ágára szánják magukat, a hivatásukra szükséges ismeretek alapos megszerzésére alkalmat nyújtani. Az intézet ezenfeül rajz és mintázásbeli oktatásban részesít oly iparosokat, kik a művészeti ipar valamely ágával gyakorlatilag foglalkoznak.

Ezen céljainál fogva az intézet oktatást nyújt a képzőművészetek alant következő ágaiban, gyakorlati utmutatás és elméleti tanfolyamok segítségével. A gyakorlati tantárgyak: Figuralis rajz és festés. Építészeti rajz és stylan, Ornamentális rajz és stylan, Mintázás s a sokszorosító művészek közül a fametszészet.

A gyakorlati oktatás kiegészítéséül szolgálnak a művészeti segédtudományok köréből való tanfolyamok, ugymint: Elemi mértan, vetülettan, árnytan, távlattan. Mértani módszertan, festészeti bonczalaktan, műtörténelem stb. Az intézeti tanulók, külön czéljaikhoz képest vagy a rajztanárképezde, vagy a műiskola növendékeül iratkoznak be. A középtanodai rajztanárjelöltekre nézve a teljes tanfolyam rendszerint négy évre terjed. Az alsóbb foku iskoláknál képesítendő rajztanító-jelöltek tanfolyama rendszerint 3 évi. A művésznövendékek tanfolyama nincs az évek bizonyos számához kötve, 3 évnél továbbra azonban csak felsőbb engedéllyel terjedhet.

A középtanodai rajztanárjelöltekre nézve a befogadás föltétele a középtanodai értségi bizonyítvány felmutatása. Az alsóbb foku rajztanító-jelöltek fölvételére szükséges, hogy a középtanoda 6 osztályáról jó bizonyítványt vagy az elemi tanítói oklevelet előmutatni képesek legyenek. A művésznövendékek fölvételére nézve kívánatos, hogy a teljes 6 osztályu polgári iskolát, vagy a középtanodák legalább 6 osztályát jó sikerrel végezték legyen. Ezen fölvételi föltételek alól a tanári kar csak kiváló tehetségű jelentkezőket menthet föl.

Mind a műiskola, mind a rajztanárképezdei növendékek fölvételének közös föltételei: a 16. korév betölte, b) ép látérzék, c) némi gyakorlottság a szabadkézi raj-

zolásban, melynek kellő foka eshetőleg fölvételi vizsgálat után igazolandó. A megállapított tanrend mind a rajztanárjelölt, mind a művésznövendékekre egyaránt kötelező. A gyakorlati szakok oktatásában, míg a helyiség engedi, nők is vehetnek részt, ha a szabadkézi rajzolásból kívánt előkészültséget a fölvételi vizsgálat után igazolták.

A fölvétel és beírás szeptember 9-én kezdődik s délelőtt 10—12 óra között (Sugárut 80. sz. a.) az intézet igazgatóságánál szeptember hó 14-ig eszközleendő. Később jelentkezők, a hó végeig csak kivételesen a tanári karhoz benyújtott folyamodvány tekintetét érdemi okok alapján vétetnek föl; azontul a fölvételre a közoktatásügyi miniszter külön engedélye kívántatik.

Az intézet minden tanítványa egyszersmindenkorra beiratási díjúl 2 frtot fizet. Az évi tanpénz 10 frt, mely egyszerre vagy félévi részletekben előre fizetendő. Szorgalmas szegény növendékek a 2-ik félévétől kezdve a tandíj fizetése alól fölmentethetnek. A fölmentés engedélye iránt a tanártestület határoz.

— **Franknoi Vilmos**, akadémiái főtitkárt, aug. 20-án avatta apáttá a nagyváradi latin szert. püspök ur. Franknoi ez alkalomra megírta a szekszárdi apátság történetét is.

— **Kinevezés.** A hiv. lap. mai számában olvassuk: Vallás és közoktatásügyi miniszterem előterjesztésére Bognár István hit- és bölcsészettudort, esztergom-főegyházmegeyi áldozárt és esztergomi papnövendei hit-tanárt, a budapesti tudomány-egyetemen az ujszövetségi szentírás magyarázat nyilv. rendes tanárává a szabályszerű illetményekkel kinevezem. Kelt Tegernseeben, 1879. évi augusztus hó 15-én. Ferencz József, s. k., Trefort Ágoston, s. k.

— **Pályázat.** A gyergyó-remetei ugynevezett csutakfalvi r. k. elemi iskolánál a tanító állomásáról lemondván, erre azonnal pályázat hirdettetik. Évi-fizetése: 200 frt o. é., 6 öl lágyfa, tisztességes lakás és szép veteményes kert leend. Ezen állomást éinyerni óhajtok kellően fölszerelt folyamodványaikat a gyergyó-remetei iskolaszék elnökségéhez czimezve legkésőbb szept. 15-ig küldjék be. Az első év próba év leend. Gyergyó-Remete 1879. aug. 10. Az iskolaszék megbízásából. Demeter Imre s. k., isk. széki jegyző.

— **Pályázat.** A csik borszovai községi magyar nyelvű tanítói állomásra szeptember 1-ig terjedő pályázat hirdettetik. Az állomással következő járandóságok vannak összekötve: 1. Rendes évi-fizetés 300 o. ért. frt. 2. Szabad szállás, az iskolával egy földél alatt. 3. Egynegyed (1/4) hold veteményes kert. 4. Négy öl lány tüzi-fa. Pályázni kívánók keresztlevéllel, kántortanítói oklevéllel, s netán eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványokat alóliit iskolaszéki elnökhöz szept. 1-ig terjesszék be. Csik-Szt-Miklós 1879. Aug. 8-án. Bálinth Lázár, piébános iskolaszéki elnök.

Kiadja: az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Szerkesztőbizottság. Felelős szerkesztő: BIRÓ BÉLA
Szerkesztőtársak: ÁVÉD JÁKÓ, BALOGH IGNÁCZ, CSERNI BÉLA, GIDÓFALVY GERGEJY.

Nyomatott Klüger Bernátnál a lyc. gyorsajtóján Gyulafehérvárrt 1879.